

en. Det skulle nemligen gifvit skildringen ett förhöjdt värde, om den omfattat icke blott folkseden, utan äfven landet, naturen och historien. Denna sistnämnda fordran måste det dock stå i författarens val att uppfylla eller icke, allteftersom föremålet för densamma låg inom gränserna för hans håg och insigt. Stilen och språket deremot står till viss grad inom hvarje författares makt. Studium och omvårdnad kunna i afseende å dem föra långt. Tyvärr röjes i närvarande häfte icke minsta spår deraf, att författaren skulle bemödat sig om en mera vårdad form. Till och med framställningen är delvis sämre än i första häftet, och språket fullt af fel. Förf. har dessutom begått det misstaget, att fylla två tredjedelar af boken med en berättelse, affattad i folkspråket eller en härmning deraf. Hvar och en begriper lätt, att en hel bok af sådan rotväliska måste blifva en oläsen bok, äfven om förtjensten i anläggningen vore större, än i frågavarande temligen prosaiska historia.

Skalder hafva skrifvit i folkspråket. Men det har varit snillrika lyriska skapelser, hvilkas värde väl icke af denna språkform ökats, men hvilka den såsom undantag kunnat meddela ett med innehållet öfverensstämmande naivt behag. Ingen har fallit på den tanken, att meddela ens folksången i nutidens folkspråk.

Det alltför sjelfvåldiga i första häftet har berömligen i detta bortfallit. Endast företalet är så groft – att det måste skrämma häftet ur hvarje bildad qvinnas hand.

Vi beklaga högligen, att vi med bästa vilja icke kunnat uppmuntra författaren till fortsättning – om han icke sjelf finner behofvet af en genom studier mera odlad smak, en strängare sjelfkritik och mera omvårdnad om stil och språk.

J. V. S.

30

38 PAPPERSLYKTANS REDAKTÖR

Litteraturblad n:o 11, november 1859

Papperslyktans Redaktör få vi meddela, att vi icke anse den, som med smädelser anfallit nästans heder, hafva återtagit dem, då han säger:

»Några af dessa skarpa och kanske kränkande ord äro foster af öfverilning. Men de flesta, jag tillstår det uppriktigt, har den lugna öfverläggningen nedskrifvit på pappret.» (Papperslyktan N:o 52.)

Ty han lennar det derigenom sina läsare öppet att tro, att just de ärekränkande tillmälena äro de med lugn öfverläggning nedskrifna.

Vi fordra dessutom icke ursäkter. Icke ens ett ärligare återtagande gagnar någon annan än Hr S. sjelf.

Hvad vi fordra är *bevis – bevis*. Det måtte väl icke vara Hr S. svårt att åtminstone anföra några exempel på, huru vi försett våra origtiga föreställningar om andras ord »till yttermera visso med citations-tecken», sålunda bevisande, hvarföre han talat om vår bekanta brist på sinceritet, vår kända advokatyr, våra förvrängningar, omarbetningar m. m. Endast, för att förnya denna fordran, nedskrifva vi dessa ord. Att vi föröfrigt framdeles någonsin eller i något ämne skulle byta ord med Papperslyktan – denna af Hr S. yttrade förmodan hörer till den bekanta naivetens område.

Enskilda förbindelser hafva äfven för undertecknad sitt stora värde. Jag bevisar min personliga aktning för Hr S. genom att icke bemöta hans tillmälen med en förlåtelse eller med föraktets tystnad, såsom jag bemött hans konsorters. Icke förbittring utan pligt dikterar min

fordran. Ty jag vågar tro mig ännu vid slutet af ett tungt dagsarbete hafva en offentlig heder att försvara.

J. V. S.

39 OM DE FÖRESLAGNA KREDITANSTALTERNA.

Litteraturblad n:o 12, december 1859

I.

I årgången 1855 Septemberhäftet af detta blad infördes en artikel »Om privatbanker», tillika en anmälan af Coquelin's till Svenskan öfversatta arbete: *Om krediten och Bankväsendet*, samt af Agardh's *Statsekonomisk öfversigt af Sverige's penningeväsende*. Vi hafva tidigare nämnt, hvarföre den lofvade fortsättningen af denna artikel måste afbrytas. När vi senare i en artikel »Om de projekterade kreditanstalterna» (Marshäftet 1858) till ämnet återkommo, hade detsamma redan blifvit på flera håll offentligen berört och äfven ett förslag till privatbankers inrättande af en år 1857 församlad komité framlagdt. I sistnämnde artikel sökte vi derföre endast uppvisa några omständigheter, som vid inrättandet af de nya kreditanstalterna påkallade garantier för det allmännas båtnad. Vi skola, jemte det vi korrt antyda nyttan och nödvändigheten af desamma, i det följande äfven till nämnda sida af frågan återkomma. Det måste vara önskligt, att dessa företags inflytande på allmänna välståndet från flera sidor betraktas, emedan endast derigenom en allmän öfvertygelse om deras nytta kan bilda sig, hvilken öfvertygelse åter är en nödvändig förutsättning för, att denna nytta må inträda. Man gör ingenting med en privatbank, som icke anslytas. Och det är icke nog, om den anlitas endast af den större trafikanten. Den bevisar sin gagnelighet först då, när hvar och en, som har en besparing, i penningar eller i en fordran för försåld vara och verkstaldt arbete, gör banken till sin kassör. Det är ej nog, att en hypoteksförening grundas, om icke dess obligationer vinna kredit, och om det icke inses, att de penningar, af den erhållas, blifva gagneliga, blott ifall de användas för sitt ändamål, för utvidgande och förbättrande af jordbruket, om icke vidare låntagaren lärt sig besinna, att ett utvidgad jordbruk är af föga värde, om han icke beräknat, hvar det större kapitalet för dess bedrivande skall tagas o. s. v.

För att icke onödigtvis repetera det tidigare sagda, hänvisa vi läsaren med afseende på de allmänna grunderna för privatbanksrörelsen till nämnda artikel i årgången 1855 och i öfrigt till Hr H. Borgström's i denna del med så mycken sakkännedom författade skrift: »Penningställningen år 1859 och Privatbanker.»

I den åberopade artikeln sökte vi visa, att en privatbanks egentliga uppgift är, att mottaga pengar af dem, som hafva sådane att aflåta, och att utlåna dessa pengar åt personer, som af dem hafva behof.

Utlåningen kan ske på hvarjehanda sätt. Dess skilda arter finner läsaren i Hr B:s brochyr utförligare afhandlade, och lägges der med rätta den mesta vigt på diskonteringar, d. ä. inlösen mot viss provision, diskontrränta, af bolags och enskildas anvisningar, vexlar och skuldsedlar. Att alla dessa papper böra vara ställda på korrt tid, ligger i en banks eget intresse, emedan dess vinst beror af den hastigare omsättningen, och emedan ett sådant pappers säkerhet lätt kan förändras,